

אל "תשכנע" את כולם בצדקת דרכך

Category: אמור, ויקרא

איזה שינוי תודעתי עבר רבי שמעון בר-יוחאי לאחר השהות הארוכה במערה?

הפתרון בידיים שלי

ישנה תופעה מעניינת אצל אנשים שפותחים בדיאטה מסוימת שיומיים לאחר שהם התחילו לשמור על הדיאטה שלהם, הם מתחילים מיד לחלוק את הניסיון שלהם עם כל אדם שהם באים אתו במגע ומציעים לכולם לנסות את אותה דיאטה.

לא משנה מה תהיה הבעיה, אם אתה אומר להם שאתה סובל מבעיות עיכול, הם שמחים מיד להציע לך את הדיאטה שלהם. אם אתה סובל מבעיות בלב הם מסבירים לך בטוב טעם ש"הדיאטה הזאת נוצרה ממש בשביל הבעיה הזאת". הדיאטה הזאת פותרת גם בעיות בגב ומהווה פתרון לכל הבעיות ביקום. הם מציעים את מרכולתם הטריה מיד, למרות שהם התחילו בתוכנית הזאת רק לפני יומיים?

הם לא מתעייפים לחזור על כל הפרטים ופרטי הפרטים הכרוכים בדיאטה. הם רוכשים ספרים שמסבירים את טיבה ומהותה של התוכנית ומחלקים זאת בחינם לכל עובר ושב. בקיצור, הם עושים לכולם חור בראש?

את אותה התופעה אנחנו מוצאים אצל אנשים שהתחילו בתוכנית מסוימת של התעמלות, "פלאטיס" או "יוגה" וכדומה. הם כל כך משוכנעים ובטוחים שזוהי הדרך היחידה והבריאה ביותר לבריאות מושלמת, שהם פשוט מאלצים אותך לעשות את ההתעמלות שלהם בעל כורחך, ואם תביע התנגדות כלשהי לרעיון הם מוכנים אפילו להפעיל כוח פיזי כדי 'לתשכנע' אותך כמה זה טוב עבורך.

משפט מפליל

התופעה הזאת קיימת גם ביהדות. החודש אנחנו חוגגים את יום ל"ג בעומר, יום ההילולא של רבי שמעון בר יוחאי. מקום קבורתו של רשב"י במירון הוא אתר מאד פופולרי בישראל, מיד אחר הכותל המערבי שהוא המוביל במקום הראשון.

במשך היממה של ל"ג בעומר מבקרים במירון בערך חצי מיליון אנשים, והתופעה הולכת ומתחזקת מדי שנה בשנה. מטוסים שלמים מחו"ל מגיעים לישראל כדי לבקר במירון על ציונו של רשב"י ביום ל"ג בעומר.

במשך ימות השנה מבקרים במירון עוד כחצי מיליון אנשים, וניתן להעריך שמיליון אנשים בערך מבקרים שם בכל שנה. בל"ג בעומר נוהגים בישראל לעשות מדורות אש גדולות וכולם רוקדים סביב המדורה. כאן בארה"ב אנחנו מסתפקים בחגיגה של פיקניק על האש.

מהי הסיבה באמת שכולם "משחקים באש" ביום ל"ג בעומר?

הגמרא במסכת שבת (לג, ב) מספרת על שלושה מתלמידיו של רבי עקיבא שקיימו אסיפה ביניהם: רבי יהודה בר אילעאי, רבי יוסי בן חלפתא, ורבי שמעון בר יוחאי. הם היו שלושה מתוך חמשת התלמידים המאוחרים שרבי עקיבא העמיד אחרי המגפה שבה מתו 24 אלף תלמידיו.

רבי יהודה פתח ואמר באסיפה "כמה נאים מעשיהן של אומה זו". הוא שיבח את הרומאים ששלטו אז בארץ ישראל. נכון שהם מדכאים את היהודים, אוסרים ללמוד תורה וגוזרים גזירות שמד וכו', אבל במקביל הם גם עושים דברים טובים, וכלשונו "תקנו שווקים, תקנו גשרים, תקנו מרחצאות". הם מפתחים את העולם ומציעים אותו קדימה, מה שבימינו מסמל את העולם המערבי.

לשמע הדברים, רבי יוסי שתק. נענה רבי שמעון בר יוחאי ואמר: "כל מה שתקנו לא תקנו אלא לצורך עצמן, תקנו שווקים להושיב בהם זונות, מרחצאות לעדן בהן עצמן, גשרים ליטול מהן מס למלך".

טענתו של רבי שמעון הייתה שמה שעומד בראש מעיינם של הרומאים אינו "תיקון עולם", הם לא ביקשו לשפר ולעשות את החיים טובים לכולם, אלא הם פשוט דאגו לעצמם בלבד. הם בנו גשרים כדי לעשות כסף, כשם שהיום יש כבישים שצריך לשלם אגרה קבועה כדי להשתמש בהם, וכך גם המרחצאות ושאר הדברים שהם בנו.

באותה אסיפה נכח אדם נוסף שהאזין לחילופי הדברים שנאמרו שם, ושמו היה יהודה בן גרים. הוא הלך וסיפר זאת לבני משפחתו ולאט לאט הסיפור התפרסם והגיע עד למלכות עצמה.

הרומאים גזר מיד ש"יהודה שעילה יתעלה" ☞ יהודה בר אילעאי ששיבח את מלכות הרומאים יהפוך לאדם חשוב. הם כנראה נתנו לו את התואר "לורד" או כיו"ב. ואילו "ר' יוסי ששתק יגלה לציפורי" ☞ הוא קיבל עונש גלות. ככל הנראה הוא התגורר קודם לכן בדרום, ביבנה, וכעת היה עליו לגלות הרחק לציפורי. ואילו "רבי שמעון שגינה יהרג". רבי שמעון שדיבר נגד הממשלה הוציאו עליו גזר דין מוות כמו ברוסיה.

בתחילה רבי שמעון ובנו רבי אלעזר הסתתרו בבית המדרש. בכל יום היתה אשתו מביאה לו אוכל בחשאי לבית המדרש. כשהחיפושים אחריו התחזקו וגברו הוא אמר לבנו שייתכן ויאסרו את אשתו ויענו אותה בעינויים שהיא לא תוכל לעמוד בהם והיא עלולה לחשוף את מקום המסתור שלהם, ולפיכך עליהם לברוח למקום מסתור אחר שגם היא לא תדע היכן הם נמצאים.

הם הלכו והתחבאו במערה ושם התרחש נס ונוצר עבורם עץ חרובים כדי לאכול ממנו ומעין מים

לשתות ממנו, וכך הם חיו והתקיימו במערה. הם חפרו שני בורות ובמשך היום הם היו מסירים את בגדיהם ונכנסים לבורות עד הצוואר ולומדים שם תורה.

כשהגיע זמן תפילה הם יצאו, הלבישו את בגדיהם והתפללו. ואח"כ מיד שוב הורידו אותם כדי שהבגדים לא יבלו ויתפוררו. הרי הם לא היו יכולים ללכת לעשות שופינג אלא היה עליהם להסתפק בבגדים היחידים שהיו להם.

[ישנה אגדה שאומרת שבתוך המערה הם היו מבעירים אש ועושים מדורות כדי להתחמם וכדי שיהיה להם אור, וזכר לזה אנחנו נוהגים לעשות מדורות בל"ג בעומר]

12 שנה של פרישות

רבי שמעון ובנו רבי אלעזר התחבאו במערה במשך שתיים-עשרה שנה. הישיבה במערה במשך שנים כה ארוכות מתוך התבודדות גמורה, פרישות והסתגפות, הביאה אותם להתרחק מכל עניני עולם הזה והבליו ומכל הצרכים הגשמיים והחומריים. הם התעלו לגמרי מכל עניני העולם. נו, זה לא פלא שאחרי התבודדות ולימוד תורה במשך 12 שנה במערה, לא מעניין אותך איזה מכונית יש לך ואיך נראה הבית שלך ואלו בגדים יש לך. כל העולם הזה אינו תופס מקום כלל.

את מצב הרוח שלהם לאחר שהם יצאו מהמערה אחרי מות הקיסר, מתארת הגמרא כך: הם יצאו והבחינו באנשים חורשים וזורעים, והתשובה שלהם היתה "מניחים חיי עולם ועוסקים בחיי שעה". כלומר, הם לא הצליחו להבין כיצד אנשים מבזבזים את זמנם על דברים קטנים ושוליים במקום לעסוק בתורה שהיא חיי עולם.

המהפך

והגמרא ממשיכה לתאר: "כל מקום שהיו נותנים בו עיניהם מיד נשרף, יצאה בת קול ואמרה להחריב עולמי יצאתם חזרו למערתכם". הם חזרו אפוא למערה לשנים-עשר חודשים נוספים ולאחר שיצאו שוב מן המערה אמר רבי שמעון לבנו "די לעולם אני ואתה" ואדרבה, הם עזרו לתקן את העולם, לעזור לאנשים לחיות חיים נורמליים ושגרתיים.

התרחש כאן דבר מעניין: בפעם הראשונה כשהם יצאו מהמערה אחרי 24 שנה הם לא הצליחו להבין כיצד כולם לא נוהגים כמותם ועוסקים רק בלימוד התורה. כמו אותו אחד שפותח בתוכנית דיאטה חדשה ולא מבין כיצד ישנם אנשים שלא מבינים שזה הדבר הכי טוב עבורם?

ולכן הם לא היו מסוגלים לתת מקום לאנשים שמתנהגים אחרת, הם "שרפו" אותם ואף אחד לא היה יכול לעמוד במחיצתם.

לכן הם חזרו למערה לעוד שנה נוספת ואז הם הפנימו שלא כולם יכולים לחיות בצורה כזאת

ודרך החיים הספציפית הזאת מתאימה להם לבדם. אבל שאר בני אדם צריכים להמשיך ולחיות חיים נורמליים וזה מה שה' מצפה מהם.

במשך אותה שנה נוספת במערה הם הפכו להיות חסידים²⁵¹

את התופעה הזאת אנחנו מוצאים היום בקשר לדת. אדם דתי לפעמים לא מסוגל להבין כיצד יתכן שיש אדם שלא נוהג כמותו, ובפרט אם הוא 'גילה' את יהדותו לאחרונה, בעיניו הרי זה דרך החיים הנכונה ביותר וכיצד ישנם אנשים שלא חיים בצורה כזאת? הוא מנסה אפוא "לשכנע" את כולם בצדקת דרכו, הוא מנהל ויכוחים ופולמוסים ללא הרף, מביא הוכחות ומנסה לדחוף לשני בכוח את מה שהוא גילה²⁵²

אדם כזה צריך להיכנס עמוק לתוך המערה²⁵³ ולחשב את דרכו מחדש. על כל אחד מאתנו להתנהג כמו רשב"י לאחר שיצא מן המערה בפעם השנייה. זכותך להחמיר ולהדר לעצמך ואדרבה, אבל אל תכריח אנשים אחרים להתנהג דווקא כמותך.

חסיד הוא זה שמחמיר לעצמו ומקל לאחרים.

(ראה 'לקוטי שיחות' כרך יז עמ' 903; 'תורת מנחם' כרך יד עמ' 251)